

Мәммәд Әмин Рәсулзадәнин «Американын сәси» радиосу илә Азәрбајҗана хитабы

[Мәммәд Әминин өз сәси илә 28 Май 1953-үнчү илдәки чыхышынын мәтни]

ӘЗİZ ВӘТӘНДАШЛАРЫМ!
«АМЕРИКАНЫН СӘСИ» радиосунун вердини имканлардан истифадә едәрәк бу күн Азәрбајҗан тарихинин ән бөјүк күнү олан 28 Майсыз са сізләр хитаб едирәм. 100 ил сурән чар әсәрәтіндән сонра бүгүндә 35 ил әввәл Азәрбајҗан Шүрәһинин Азәрбајҗан Чүмһуријәтинин истигғалыны бүтүн дүняја елан етди. О тарихдан әввәл бир милләт оларар варлыгыны исбат едән Азәрбајҗан халгы бу тарихдан етибарән милләт оларар бир дәвәт гүрмүш вә бу дәвәтнин истигғалы уғрунда бүтүн мөвчудийәти илә мөдәна атылмышдыр. Мәдәни бүтүн бир тәрәккә (мирас) малик олан Вәтәнимиз сийәсәт сәһәсиндә чок бөјүк вә дәрјәли һәмләләр көстөрмишдир. Истигғал уғрунда јалылан тарихи савашларын ән ганлысы XIX әсрин башларында Русја чарлығына гаршы јалпылмышдыр. 30 ил гәдәр сурән бу саваш гәһрәмәлијәларла доғдуыр. Чәвәд ханым 1804-дә Көнчәдәк шалы гәзәси дилләрә дасандыр «Өлкәм чар донмәк јохдур». Бу һәгиги вәтәһпәрәстләрнин тәғәйи етдикләри ән мүғдәс бир шүардыр.

28 МАЙСЫ 1918-дә истигғалыны елан етмәкә Азәрбајҗан тарихинин тәбиби бир нәтиҗәсини фикирдән ишә кечирди. Ејни заманда о заманәјә һаким олан әсрин бөјүк шүарында истифадә едијорду. «Һәр милләт өз мүғдәдәрәтәни өз һәл етмәјә сәләһијәтләрдир» дустуруну халгын үмүми рәјнә ууарар истигғалыны елан едири. Истигғал етәни үзәринә гурулан милли Азәрбајҗан һөкүмәти әз заманда мәмләкәтдә чок бөјүк ишләр жүрдү. 100 ил дән бәри әскәрдикдән ман едилән Азәрбајҗанда бир ордујаратдыр. Чарлыг заманында дәвәт идарәсинә јакын буракшылмајан азәрбајҗанлылардан забита вә әһмијјәт гүвәтләри вүҷудә кәтирилиб. Социал сәһадә әсәсли исләһәтә киришдик. Кондикләрә торпаг вермәк үчүн ганушлар

һазырладыр. Фәһләләрин һағларыны гөрүмәк үчүн тәғдирләр адыр. Халгын әз заманда охутмаға башладыр. Түркчәни дәвәтнин рәсми дили елан етди. Орта вә али мәктәпләр ачылды. Мүғаммәт едән мәмләкәтдә ган көвәдјә чыхды. Бундан бир ај әввәл 28 Апрельдә Совет пропагандачылары бир гайлы истила һаракәтини сизә азыдыр вә истигғал һадисәси кими көстөриләр. Сиздә сизә дүняјаны ән азад вә демократ рејимин кими гәләмә верилән Совет гурулушу ишдә гәдәр вә ән јалаңчы бир истиб.

БЕДЛАТ! Гәдәр иштәһаплары тамаи дејиди. Ганлы чар истибладны

нын јерини бу дөфә ондан даһа ганлы болшевик истибдады тутду. Белә азыдыр истигғалымыз гызыл истилачыларын ајағлары алтында аылды. Мүғаммәт едән мәмләкәтдә ган көвәдјә чыхды. Бундан бир ај әввәл 28 Апрельдә Совет пропагандачылары бир гайлы истила һаракәтини сизә азыдыр вә истигғал һадисәси кими көстөриләр. Сиздә сизә дүняјаны ән азад вә демократ рејимин кими гәләмә верилән Совет гурулушу ишдә гәдәр вә ән јалаңчы бир истиб.

Азәрбајҗан Демократик Парламентинин ачылышы. (7 декабр 1918-чи ил)

дад рејимидир. Мүғайсә етмәк имканында олсајдына бууну нә гәдәр доғру олдуғуну көзүвүзә көрүрдүз. Азәдлыгымыз әлиминдән алан милләтдән горхмујорларса дөмјәр парәдн галдырсынлар, азыдыр елан етсинләр. Едә билмәзләр. Чүн ки ағла гара мөдәна чыхар. Онлар шабәһәр кимиңиләр, күнәшдән га-чарлар.

ӘЗӘРБАЈҖАН. онунла бәрәбәр бүтүн Гағрасја чүмһуријәтләри һәгиги азыдыр вә истигғалына 1918-ин Майсындә говушдулар. 1920-дә исе бу азыдыр вә истигғал гызыл рус ордусу тәрәфиндән үстүн гүвәтләрдә, ганла вә аташлә -басдырылды. Фачилар вә гәһрәмәлијәларла долу олан бу мүғадилдә он бинләрчә вәтәндаш шәһид олды. 1920 истисланы гаршы 1918 истигғал һағгыны мудафи едән Гағрасја милләтләри инди 33 идири ки, мухтәлиф вәсәтләрдә күчәдлә едириләр. Заман-заман драматик иш кыллар алан бу мүғадилдә вахты илә јалаңчы коммунист шүарларына алдандан јол азымыш бәзи вәтәндашлар белә бу күн һәгиги миллијјәтчиләр вә вәтәһпәрәзләр чөһәсинә кечмишләрди. Јабәңчи истисласы үзәринә әһәби мәмләкәтләрә чыхмыш олан Гағрасја емигрантлары милли истигғал дағасына мәдәни дүдә әфкәри-үмүмјјәсинә айләт-мағадырлар. Бу әзифони ифадә, на кибн мушкуллар уғраддығымыздан бәһс етмәнин бурада јери дејил.

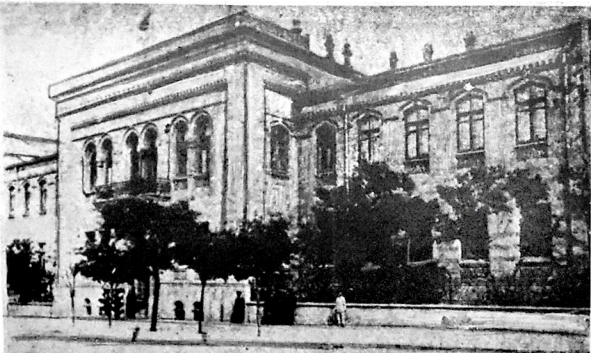
дир. Бу гәдәр дәмәк ләзымдыр ки, советләрдә коммунист рејиминә дүшән милләтләрин һәр түрлү һағ вә һуғудан мәһрум гуллардан ибарәт чөмијјәтләр һалына кәлдијини азад дүняја аналтмағ чох голај олмамышдыр. Шүкүр ки, һадисәләр билә көмәк едир. Дүняја совет һәгигәтини көрмәјә башлајыр. 8 илдән бәри һәрби битирмишән сулһа говуша билмәјән дүняја артыг мәсәлини анылыыр. Билир ки, азыдыр вә инсан һағларыны инкар едән коммунистләр мүзәмм бир дәвәт һалында ајағда дурдуғуна вә дүняја интилабы аташ илә јалдырмағ үчүн көплү кечдикчә јер үзүндә һеч бир заман сулһ вә асајыш буладна билмәјәүкдир. Азыдыр чәһашшүмүл бир фикирди. Биртәк әсир инсан, биртәк әсир милләт галдыгча, дүняја һәгиги азыдыр вә әһмијјәт үзү көрә билмәз. 1918 Майсындәки тарихи гәрәрләри илә «азәдлыг» дејән милләтләр

чөһәсиндә јер алан Гағрасја милләтләрини мүғадәрәтләри азад милләтләрин мүғадәрәтләри илә бағланмышдыр. Русјадан ајрылмаһын бир иртича, башгаларындан ајрылмаһын бир ингилаз олдуғуну сөйләдән Совет диктатор Сталин олмушдур, амма онун инкиләз систем-сталинизм һалә ајағдадыр. Бу систем күн кечдикчә дүняја һәгигәтләри даһа чох гаршылашмағда, һағ илә батил, јалан илә доғру үзүзә кәлмәкәдәри. Шүбһәсиздир ки, бир күн һәгигат парылдаҗаҗ, азыдыр өсәсини. Бирләшмиш Милләтләр принципини вә инсан һағларыны тутан тәрәф галиб кәләчәкдир. Бу гәлибијјәт күнәш гызыл истибдад зүлмү алтында инләдән әзиз вәтәнимиздә 1918-ин 28 Майсы кими јенидән доғаҗадыр. Буна гәтијјән шүбһә етмәјиниз.

ВӘТӘНДАШЛАР! Учрәкән истигғал бағрағыны дешиләрндә кәдирән бурадаки Вәтән ајрысы билләрдән, орада һәр түрлү горху вә тәһдид азыдыр ајрысы сізләрә чандан сәләмлар кәндирән. 28 Майсы истигғал гурбанларынын әзиз руһлары һүзүрунда һөрмәтә ајлар вә һәр ким тәрәфи бирләшдирән милли бөјүк һәсрәти шаирин дејини иш дилә кәтирмәк:

Сән бизимсән, бизимсән дурдугча бәдәндә ган.

Јаша, јаша, чох јаша, еј шанлы Азәрбајҗан!

1918—1920-чи илләрдә Исламийја бинаһынын үмүми дөңдәкүмү.